

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstrijsko-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanja na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se ozmanilo jedenskrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vcačajo. Uredništvo in upravnost je v Rudolfo Kirbišu hiši, "Gledališka stolpa".

Upravnost naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Potovanje cesarjeviča.

Ko se je prestolonaslednik našega cesarstva odpravljal na ogled mej avstrijske Poljake i Ruse, tedaj imelo je laži-liberalno časopisje na roki celo zbirko lepih svetov, kaj naj stori prevzvišeni gost, in kaj naj store obiskani narodi. Potovanje je končano, ni jedna, ni druga stran se ni brigala za one svete, na vseh krajih pa je vladala mejsobna zadovoljnost in radost.

Poljski narod ima znamenito preteklost, ni še dosti nad stoletje, odkar se je počelo krčiti močno-kraljestvo Poljsko, za svetovno povest je le še kratek čas, odkar je del nekdanje Poljske pal pod naše cesarstvo; žive še plemenitaške rodbine, ki so v rodu nekdanjim vladarjem in mogotcem — in vender, kamorkoli je stopil naš cesarjevič, povsodi kazala se je čast njemu, s tem pa udanost vsej cesarski hiši in celiemu cesarstvu. Poljaki so pokazali, da so položili v grob stare zapeljive sanje o prenovitvi njih kraljestva, da mislijo pač še nanj, a da jih te misli spodbujajo le k duševnemu delovanju, naj se njih jezik in njih prosveta širi ondi, kamor seganjili narodnost, kajti razen politične jedinosti je v narodih odločilna tudi jedinost duševna in te ne za branijo mejniki nikake barve. Poljaki so sè svojo osodo v Avstriji zadovoljni, kažejo se za vsak slučaj zveste državljanje in skrb, ki so jo v tem oziru gojili Nemci, je ničeva.

Ravne tako avstrijski Rusi — nadeli se jim ime "Ruteni" — sicer poznajo moč in važnost jednorodnih jim Rusov v sosebni državi, a tudi ti ne zahtevajo druzega, da se jim ohrani njih narodna posebnost, da se ne taji njih narodnost, da se da njih jeziku pravo v šeli in pred sodiščem in da se jim pripozna vsaj njih starodavne pismenke. Oni narod, ki je l. 1848. sestavil močno legijo proti oholum Madjarjem, da se je ohranilo naše cesarstvo, oni je tudi po mnogih izkušnjah zvest našej monarhiji a želi si, da mu nikdo ne brani jedinostne zavesti z drugim Slovanstvom in poštenega delovanja za svoj obstanek.

Tudi prestolonaslednik poudarjal je pri raznih prilikah na tem potovanji, da časti povestniški razvoj in prepričanje obeh narodov, da ceni obeh za-

sluge za našo državo ter da so mu nju prizadevanja osobito na srci. Cesarjevič potoval je pretekle tedne po našem vzhodu, rekli bi, bolj v znanstvenem obziru in njegovo potovanje morda nima posebnega oficijalnega pomena, a besede, ki jih je izrekel pri raznih prilikah, izgovorjene so določno in s tako točnostjo, da je lahko razvideti, kako ne krijejo same prepričanja njegove esobe, ampak cele vladarske hiše in krone. Ako torej vladarjev sin o tacih okolnostih obiskuje vse važne zavode teh narodov, tudi take, ki so razupiti za protidinastične, in ako pri teh pohodih ni ščedi besed priznanja, tedaj je očite, da je svitla kronska spoznala, da so opisovanja nasprotnikov o tacih zavodih in njih članib le obrekovalna, ter postal je očito, da delovanje slovenskih narodov ni niti proti vladajoči hiši niti proti državnim zahtevam, temveč, da je le v nje prospeh in ohranitev samega sebe pred navalom ošabnih agitatorjev nemštva, ki vidijo svoje pionirje ob sinjih valovih naše Adrie.

Še jeden odgovor našega cesarjeviča je znamenit. Na nagovor rektora Levovskega vseučilišča in na nagovor nadškofa Sembratoviča v ruskem "Narodnem domu" poudarjal je cesarjevič obakrat željo, naj bi oba bratska naroda dežele složno delovala za napredok in v korist deželi in državi.

To je brez dvojbe najkrasnejša želja, to je opomin bratskim narodom, opomin, ki ni uporabljati le na Poljake in Maloruse, nego ki naj bi si ga autisnili globoko v srce tudi drugi slovanski razdvojeni rodovi.

Res skupno in složno naj bi delovali vsi slovenski rodovi za napredok celega velikanskega slovenskega naroda, raztresenega po raznih deželah in državah. Le posamni se po slovanskih rodovih, ki delajo v tem zmislu za mejsobno spoznanje a s tem za omiko in vednost mej Slovani. Zavidljivo in zlobno tuje časopisje imenuje te može "panslaviste", vseslovane in podtika jim namen, da hote sè svojimi idejami razrušiti svetovni mir in ustanoviti jedno samo slovansko državo. Gole škodažljene besede! Prvi zastopniku te ideje izrekajo pri vsakej priliki, da njih delovanje nima nikacega političnega, ampak le kulturni pomen, da se tiče le jezika in

svojstev vseh slovanskih narodov; kolikor bližje in bližje si bodejo ti faktorji, toliko složnejše bode njih delovanje vsem na prospeh. Le s spoznanjem in omiko prešle bodo tudi mržnje mej posamnimi rodovi s tem pa vojne in pomori, kakor so se javljali žalibog na slovenskem jugu še zadnja leta.

Tak panslavizem torej ni nevaren nobeni obstoječih držav, to je po večnem razvidela tudi že kronska in ni se bati več klevetanja židovsko-liberalnega časopisa, starih birokratov, in drugih sovražnikov. Prestolonaslednik naše države izrazil se je sam v tem zmislu, naj ohrani te misli in v to klicemo mu, kakor je on klical gališkim Rusom: mnogaja leta!

Slovenski dnevnik na Dunaji.

Znano je, da Bismarck ne poštova samo svojega diplomatičnega in političnega duha, da ne ustvarja samo velike in trdne vojske in pomirjenja in utrjenja na znotraj, ampak je njemu tudi jako do tega, da mu služi novinarstvo prek in prek v zmislu njegovih načrtov in namer. Noben evropski državnik ni potrosil in ne potrosi toliko za novinarstvo, kakor Bismarck. Ko bi poznali na tanko vse vsote, katere je Bismarck že izdal za podporo časnikov, bi še le vedeli, kakó on zna ceniti to premočno najnovejšo velesilo. Milijone in milijone je on potrosil, in on se zaradi tega gotovo ne kesa.

Dà, on celo sam piše v svoje časnike in sicer, kakor se je letošnjo zimo izrazil, po večkrat na mesec, in kakor se mu zdi potreba. On nareka časnikom, in takoj se suče vse po njegovih mislih. V njegovem zmislu delajo novine po vsej Evropi, zlasti pa v Velikonemčiji in Avstriji. Pa tudi drugod je vse tako umetno napleteno, da je misliti, da delajo novine o zmislu Bismarckove politike tudi tam, kjer bi najmanj pričakovali. Poznejša zgodovinska preiskavanja utegnejo razkriti mnogokaj, vsega pa nikdar, kje je bila in je tudi pri novinah posredno Bismarckova roka vmes.

Bismarck je velikan tudi v tem, da zna po programu in vrednosti ceniti moč novin; on vé, da se dajo tudi civilizovani narodi in pojedinci voditi, ker samostojnega mišljenja tudi v vrhuncih je relativno dan danes veliko premalo.

LISTEK.

Mabel Vaughan.

Roman. V angleškem spisala Marija S. Cummins poslovenil J. P.-ski.)

Drugi del.

Peto poglavje. (Dalje.)

Poplnem onemogla na duši in telesu se Mabel ni upiralo besedam stare svoje priateljice. Brez slasti pojedla je malo grižjev, nato si je izsleka vrhno krio ter se v zatemneli sobi ulegla. Koliko dolgo je tam mirno ležala, vedela je komaj. Ako pram še ni zadremala, vender je bilo nje mišljenje tako živo, da se na čas nikakor ni ozirala; tudi se ni prav nič zavedela, kar se je krog nje godilo. Ko je čez nekaj ur oči odprla, ter zagledala blago udovo Hopovo, ki je misleč, da spi, potprežljivo poleg nje čuvala, skočila je vsa začudena po konci. Da pa te ure mirnega premišljevanja niso bile brez uspeha, pričal je precej pogovor, ki se je mej skrbno, a junashko devojko in nje skromno, pa zvesto svetovalko in priateljico začel.

"Gospa Hopova," rekla je Mabel z veliko odločnostjo in bistro gledavši v obraz blage udove, kakor bi hotela utis svojih besed presoditi, "jaz namerujem z dečkoma odpotovati k očetu v Zahodne kraje."

"Gospica Mabel, tega vi pač resno ne mislite?" rekla je udova z odbijačnim glasom; začudena pa se je videla manj, nego je Mabel pričakovala.

"Premislila sem," nadaljevala je Mabel, "ter sklenila, da je najboljše, kar lehko storim."

"No Lidija je že pravila, da morebiti tja pojde," opazila je udova, "a za milega Boga, zdi se mi toli dolga pot."

"Da, res dolga je pot," rekla je Mabel s svežo krepostjo, katero jej je nevarno podjetje naudihnilo; "gospa Hopova pa jaz se ne strašim. Alik in Murray bodeta brhka mlada potnika, jaz pa sem že skusila, da devojka v tej deželi se zmeraj lehko zanaša na prijaznost in varstvo potujočega občinstva."

"Bog mi bodi milostiv! kaj pa bi porekel vaš oče," vprašala je gospa Hopova, "ko bi vedel, da ste se na to zmisli?"

"Oče seveda ne ve, v kakih okoliščinah sem," rekla je Mabel, "in jaz ne morem vedeti, kaj se

bi njemu zdelo najboljše. Zato moram sama za se presoditi. V Novem Jorku nimamo več doma. Otrok ne smem vzeti k teti Ridgwayevi, celo ko bi sama tja smela. Tu ne morem ostati, niti nikjer drugje v mestu. Vrhnu tega," nadaljevala je, kot bi to bila najmočnejša točka nje dokazivanja, "trebuje me oče, o tem sem prepričana. Še vedno trpi vsled one nezgode ter razen mojega brata nima nikogar, ki bi mu stregel. Obema je treba moje pomoći, jaz moram oditi."

Mati, kam pa? vprašala je Lidija šepetaje; mari v zahod?"

Neopažena je bila ustopenila. Mabel je precej videla, kako ognjevito je vprašala. Gospa Hopova jej je pokimala, Lidija je mater pomenljivo pogledala, pošepetala jej je zopet nekaj, obrnila se potem ter si dala na drugem konci sobe opraviti. Gospa Hopova se je le pomisljivala. Ko je Mabel opazila, da bi jej rada nekaj povedala, rekla jej je malo se smehljače: "Kaj pa je, gospa Hopova? Povejte mi no!"

"No, mislili sva," rekla je udova, "to je gorovili sva davi o tem — in ko bi vedeli, da bi vam bilo prav —, Lidija ima prijatelja — menim midve imava prijatelja, ki jutri pojde v Zahodne kraje."

Saj vidimo, kakó novine svet zasukavajo in v malo dneh spravijo prek in prek ravno nasprotno mišljenje in hrepenenje na površje in v veljavo. In če prihaja tak prevrat iz jedne glave, je razvidno, da utegne ista glava voditi ne samo strank in držav, ampak celo kontinente. Bismarck je pa tisti velikan, ki je rekel, da njemu niti Evropa ne imponeje, kaj li še kaka, če tudi krepka nemška stranka.

V Avstriji ustvarjajo in preobračajo Nemci in Madjari vsakodobno mišljenje in mnenje v pojedinih slučajih in vprašanjih. Oni imajo skupne interese; s temi interesi se zлага kolikor toliko tudi židovski interes, to je, židje znajo gmotne dobičke zajemati iz politike, ki ugaja Nemcem in vsaj navidezno in začasno tudi Madjarom.

Ta dva naroda izdajeta tudi nemške liste, in ti listi so umljivi zaradi jezika v obče tudi tujim narodnostim zunaj Avstrije. Ti glasovi določujejo torej mnenje zunaj naše države, če izvzamemo Rusijo, ki samostojno opisuje vsaj nekoliko avstrijsko-ugerske razmere.

Po tem takem sodijo zunaj Avstrije tudi slovenske razmere v Avstriji po nemško-madjarski strankarski politiki. V resnici je brati v zunanjih novinah, da v Avstriji gospoduje tako in tako mnenje, kadar je treba spregovoriti o pojedinih slučajih, dogodkih in vprašanjih. Zunanji svet torej nikdar ne izvá pravih razmer in resnice o Slovanih avstrijskih. Ta stran je jako temna in huda na telesu avstrijskih Slovanov.

Nedostatnost v tem pogledu je že imela zunaj in še ima najhujše nasledke za avstrijske Slovane. Kajti drugi narodi, druge države vsled krivega pouka ne morejo simpatizovati s Slovani, ki se boré za pravice in za primitivne pogoje lastnega obstanka. Nedostatnost sočutja od zunaj in nedostatnost moralne pomoči škoduje avstrijskim Slovanom neizmerno.

Češki vodja dr. Rieger se je zaradi tega že mnogikrat pritoževal, da Slovani nimajo novinarske pomoči, da bi škodo objasnile in popravile, kadar jih popacija zlasti nemške liberalne novine. Jednako se je pritoževal v češkem klubu še lani tudi Zeit-hammer, in vsi veljaki češkega naroda so bili jedini v tem, da je treba pridobiti tudi na zunaj pravičnih novin, ki bi razširjale boljše in resnične mnenje o češkem narodu, nego se to godi doslej. Torej še Čehom, ki imajo za češki klub vendar vsaj jedno nemški pisano glasilo, se hudo zdi, da so onemogli nasproti sovražnim nemškim liberalnim novinam. Kakor pa trpijo Čehi, trpijo iz istih in še drugih uzrokov tudi drugi avstrijski Slovani.

Ko zboruje državni zbor, ne objavi noben nemški list govorov slovanskih poslancev; takó se ravna občinstvo nemško in zunanje drugih narodov po objavah nemških glasil.

Koliko dobrih argumentov naštejejo slovanski zastopniki, in vendar jim ti na zunaj in pred nemškim občinstvom ne pomagajo ničesa, ker jim vse dobro prekrije nemško židovsko novinstvo! Profesor Randa je letos z zlata vrednimi argumenti zagovarjal v gospodki zbornici Pražakovo jezikovno na redbo od 1. 1886, in vendar niso Nemci dobili tega zlatega govora v roke. Naj mislimo vsled skušen še toliko hudo o nemškem narodu, vendar mu prisujemo toliko resnicoljubja in čuta do pravice,

„No, Lidija,“ rekla je Mabel, „kaj pa je s tem prijateljem?“

Lidija se ni niti ozrla niti odgovorila. Nje ušesca so močno zarudela in delala se je, kot bi imela izvenredno mnogo opraviti; za to je mati mestu nje odgovorila.

„No kaj brhek dečko je,“ rekla je udova, „ter svoj stan dobro pozna. Da, Oven je preponosen, da bi se kaj domišljal; pozna pa vse železnice in vse parnike. Lehko se bi vi zanašali, da bi storil vse, karkoli bi vam ugajalo; skrbel bi tudi za vašo prtljajo.“

Mabel je bila sedaj prepričana, da so ti skrbni prijatelji že naprej videli, da se bode najbrže v oddaljene zahodne kraje napotila; sedaj je tudi videla, da so jej preskrbeli zanesljivega spremiščevalca in varuha. Zadovoljna s predlogom zahvalila se jima je srčno za dobro premišljeno dobroto. Da bi o tem pozneje določila, izrekla je željo, da bi videla mladeniča, ki zvečer, kot je bil rečeno, v gostilnico dojde. In res predstavil se jej je Oven Dovst. Ko je Mabel v njem izpoznała rudečeličnega voznika, Rožinega prijatelja, sprejela je precej varstvo, katero je s spoštijivo uljudnostjo in možato odkrito srčnostjo ponudil.

da bi bil o Schmerlingovem predlogu vse drugače, Slovanom ugodniše sodil, ko bi bil isti nemški narod imel priliko poučiti se o stvari iz korenite razprave češkega učenjaka Rande.

To pa je samotipičen zgled za sto in sto drugih jednakih slučajev.

Na Dunaji se zlažejo novine o tem in onem, kar Slovanom škoduje nakrat, in predno se stvar poizve, je škoda že napravljena, tako da se ne dá več popraviti popolnem, tudi ko bi listi stvar pozneje pojasnili objektivno. Ali z večine popravkov ti listi še ne prinesejo ne, in tako nemški in drugi narodi krivo mislijo in sodijo o Slovanih jedino zaradi tega, ker ni pravičnega glasila, ki bi resnico zagovarjalo Slovanom v prid.

Slovani so popolnem sužni gledé na politiko, ki jo kujejo nemške, Dunajske novine, v resnici se še vlada in se zastopniki slovanski boje teh novin. Saj je skušeni, stari rodoljub češki, dr. Trojan še, te dni povedal, da je treba imeti klubove skele na skrivnem, ker drugače nemške novine začnejo strahovati, in Slovani potem ne dosežejo ničesar. Žalostno je sicer, da se pravica ne more z belim dnevom dosezati, ali stvari so dandanes take, in da so Slovani še v posebnem slabem položaju krivo je to, da nimajo svojega lastnega glasila na Dunaji.

Ni treba misliti, da nemški liberalni listi ne uplivajo tudi proti najodločilnijim mestom; konečno se mišljenje vrši po jednih in istih psihologičnih zakonih navzdolj, kakor navzgor, in ako se razkrivajo in trdijo vedno isti razlogi, se oprimejo tudi onih, ki bi drugače mislili. Dandanes je še posebe močna tudi v mišljenju mehaničnost, ker je preveč snovi, ki nadlegujejo delovanje našega duha, in višji krogi so še bolj nadlegovani v tem pogledu, nego drugo občinstvo.

Po vsem tem škoduje nedostatnost slovanskega dnevnika Slovanom tudi na najvišjih mestih.

Dunaj je središče, kjer se stvari določujejo in po novinah preobračajo in izmišljajo. Slovanom bi bilo treba, da bi laži od dne do dne zavračali in stvari razkrivali po resnici. Slovani trpe tudi na državnem gospodarstvu, ker se državne gmotne osnove izvršujejo kolikor toliko tudi po pristranskem uplivu nemško židovskih novin, in Slovani sami niso mnogokrat dovolj poučeni o gmotnih vprašanjih, ker nimajo razvitega časnika, delujočega v njih in teresu.

Ti in jednak razlogi, da bi si pridobili Slovani na zunaj moralni upliv, na znotraj pravičnišče čutjenje drugih narodov in okrepano voljo do pravice od višjih strani, kakor tudi, da bi se gmotno državno gospodarstvo uredilo vselej tudi Slovnom pravično, so pač krepki dovolj, da bi si Slovani omislili na Dunaji lasten dnevnik.

Ta dnevnik bi utegnil zahtevati morda nekaj stotišč žrtev prvih let; ali dobički bi bili vredni milijone in milijone! In če pomislimo naš slovanski položaj v zdanji dobi v Avstriji, bi ti dobički bili neprecenljivi. In če ostanejo Slovani še nadalje brez dnevnika, bo izguba vedno večja in konečno jednak nepreračunljiva!

Slovani so se veliko prgrešili, da niso po

Pokazalo se je, da je bil Oven opustil svoje poprejšnje opravilo. Velikodušna ponudba nekega gospoda ga je bila napotila, da mu je prodal lepa konja, katera je ta za svojo rodovino hotel imeti. Pokazalo se je tudi, da nameruje sedaj svojo srečo poskusiti v oddaljenem zahodu. Potovati je hotel v kraj, ki je bil le dan pota od zemljišča gospoda Vaughanovega. Ker je mislil kar hitreje dan in noč potovati, skladala se je njegova pot popolnoma z Mabelino. Sklenili so, da bode Mabel z otrokom drugi dan odšla v Albany, od tam pa z varstvom svojega poštenega tovariša dalje proti zahodu potovala.

„No, to vse je opravljeno, in vi bodete, kot je podoba, varno tja došli,“ rekla je gospa Hopova z zaupnim glasom Mabeli, ko je zvečer že njo sama bila. „Reči moram, meni se zdi najboljše, kar morete storiti; in res veseli me, da ste se za to odločili. Vi nimate, kot je podoba, mnogo sorodnikov okrog in me smo le ubogi ljudje; jaz sama pa bi ne mogla prenašati, da bi vas prezirali, ko bi vi tu ostali.“

„Gospa Hopova! kako menite to? vprašala je Mabel. „Ljudje hiši, mislim, so pač uljudni.“

„No, seveda po svoje. Res najmanjšega povaoda limajo čebedrati o vas; a uboga vaša sestra!“

Skrejšovskega smrti takoj ustanovili novega dnevnika na Dunaji.

Jezik dnevnika kaže biti zaradi praktičnosti nemški, kdor se nad tem spodlikuje bi se moral spodlikati tudi nad tem, da izbaja „Südsteirische Post“ ali pa Praška „Politik“ v nemškem jeziku, in bi se moral spodlikati, da izbaja oficijalni Bruseljski „Nord“ za rusko vlado v francoskem jeziku. Torej praktičnost tukaj odloča, in Slovanom bi ne bilo zamujevati časa več, da si list na Dunaji omislijo. Žrteve ne bodo nikdar prevelike v primeri z dobički, in če se uname primerna agitacija proti nemško-židovskim listom mej Slovani, utegnejo se skrčiti kmalu tudi žrteve, ki so od začetka neizgibne. Torej ob jednajsti uru še na delo v ta namen.

Y p o r e j.

Naše posojilnice.

Leta 1868. je „Slov. Narod“ v prvem svojem letniku objavil pravila Smihovske založne na Češkem. Tačas so že cveteli hranilne in posojilne zadruge po Češkem, a mi Slovenci nesmo imeli nobenega tega denarnega zavoda, izvzemši obrtno podporno društvo v Ljubljani, ustanovljeno že l. 1858., po inicijativi mnogozaslužnega g. Horaka. L. 1870. je okrajni zastop v Šmariji pri Celji sklenil ustanoviti okrajno posojilnico, a pravila neso bila potrjena od političke oblasti, ki je po prejšnjih postavnih določbah imela pravico taka društva dovoljevati ali ne. Srečnejši je bil okrajni zastop Ljutomerski, katemu vlada ni zabranjevala ustanovitve posojilnice, in tudi v Šent-Jakobu v Rožni dolini na Koroškem se je dovolila. Ti dve posojilnici sta torej najstarejši slovenski in že poslujeta od l. 1872.

Stopri zakon od 9. aprila 1873 je omogočil razvoj zadruž, kajti po njem ni bila več politička oblast kompetentna nasproti zadružam, temveč sodniška.

Trebalo je odslej le pravila predložiti in društvo registrirati pri deželnem, ali okrožni sodniji. Slovenci so se hitro poprijeli dobro tega zakona in še tisto leto je bila ustanovljena posojilnica v Šoštanji, l. 1874. pa v Mozirji. Pridružila se je l. 1876. Ormožka. Glavni razvoj slovenskih posojilnic pa datira od l. 1880, ko se je v Celji odprla posojilnica in organizovala zveza slovenskih posojilnic. Od tistega časa do konca l. 1886. se je ustanovilo dvajset novih posojilnic, tako da dandanes, posluje sedem in dvajset slovenskih posojilnic in sicer trinajst na Štajerskem, devet na Kranjskem, dve na Primorskem in tri na Koroškem. In ako seštejemo svote denarnega prometa, dobimo impozantni znesek pet milijonov 694.580 gold. za l. 1886, torej zopet za poldrugi miljon več, nego za l. 1885.

O zaupanji, katero uživajo posojilnice pri slovenskem občinstvu pričajo najbolj leto za letom na raščojoče hranilne naloge, katere so koncem 1886. leta že znašale dva miliona 42.900 gld., mimo 1.577.000 gld. koncem 1885. l. Torej so nastale za blizu 25%. Izposojenih pa imajo vse posojilnice večinoma pri kmetskih posestnikih dva miljona 552.400 gld. Društvenikov izkažejo posojilnice 7500, kar je pač majhno število, ki bi se lehko

Dalje v prilogi.

— Res hud udarec za njo. V kopališči je slišala različno govoriti. Sem je prihitela, kot Cecilia pravi, poizvedovat, ali je res ali ne; tudi je hotela skrbeti za vse reči, katere je bila tu pustila in katere so bile nje vlast. A pustili jo niso celo v nje sobe; in služniki so toli blebetali in jo opravljali; res zdelo se je, da je vse h kratu prišlo nad njo. Lehko mi verujete, to bilo je dosta bolj nego mrzlica ali kaj drugega, kar jo je potlačilo in uničilo.“

Mabel je kar trepetala misleč, kako grenka je morala biti to izkušnja njene nečimernej in posvetnej sestri; potem pa se je jokala, premišljaje strašne nje nasledke. Sama se res ni bala, da bi jo zaničevali; a lehko si je mislila, kako so gospo Leroyevi povračali; nje napuh je bil za dnevov sreča komaj prenašati ter je bil najbrže povod, da so jo v nje nesreči zasramovali in zaničevali.

V kljubu temu, da je Mabel najbolj priprosti pogreb naročila, vladala je še neka zunanja bliščoba pri posvetnem prizoru, kjer so ostanki nekdaj bliščeve gospo Leroyeve zadnjo nalogu igrali. Priprostost ni bila v zakoniku obrtnega podjetnika, ki je bil ves pogreb prevzel; in pokopali so jo z vso slovesnostjo in gizdo, kateri sta se mu zdeli primerni in bistveni lastni dostojnosti ter se nikakor nista

zdatno pomnožilo, ko bi pristopali vse tisti, kateri bi lehko uplačevali jeden delež, zlasti opravilni delež, znašajoč le 5 gold. Glavni delež pa so po 50 do 100 gld., ki se povsod obrestuje najmenj po 5%. Uplačanih deležev je za 253.290 gld. Dobitka po odbitih obrestih za deleže izkazale so posojilnice za 1886. leto 28.990 gld. Reservni fondi že znašajo 113.000 gld.

Največje posojilnice po prometu so Mariborska s 843.025 gld., Celjska s 797.321 gld., Metliška s 756.201 gld. (ker menda vse menjice le na $\frac{1}{4}$ leta ali še krajiščas izdava in vsako prolongacijo uštева v denarni promet), obrtniško pomočno društvo v Ljubljani s 541.376 gld.; od 200.000 do 300.000 gld. prometa izkazujó Mozirje, Ormož, Ptuj, Ljubljanska okolica, Vrhnik in sv. Jakob na Koroškem. Največ udov šteje Celje 1227, potem Ptuj 1222, Maribor 1090, Metlika 511, hranilno in posojilno društvo v Ljubljani 471, Žavec 428, kmetska posojilnica v Makolah 407, duge od 80% do 400. Po poroštvu so na Štajerskem vse razen Mariborske neomejene, na Kranjskem 4 neomejene, pet je omejenih, dve primorski omejeni, na Koroškem jedna neomejena, dve omejeni. Toda čedalje bolj se kaže, da na kredit ne upliva toliko oblika poroštva, temveč značaj in zanesljivost osob, ki stojé zadružam na čelu. —

Ker je še mnogo krajev po slovenskih deželah, zlasti po Goriškem, Istri in v Trstu, kjer bi posojilnice naše široko polje za koristno delovanje, priporočamo rodoljubom, naj se lotijo dela, da tudi tekoče leto ne bode poteklo, ne da bi se ustavili novi denarni zavodi. Vsaka posojilnica je trdnjava v narodnem taboru in nam pomaga do nezavisnosti in zmage. Dr. J. V—k.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 18. julija.

Naučno ministerstvo dalo je tiskati izjave pravoslovnih fakultet o reformi pravoslovnih in državoznanskih studij in je poslalo vsem vseučiliščem, komisijam za državno pravoznanske izpite in raznimi strokovnjakom, da o tej stvari izrekó svoje mnenje.

Moravski poslanec Fanderlik se je nedavno izjavil na nekem shodu, da si češki poslanci posebno prizadevajo, da se ohrani sedanja državnozborska večina. Ko bi prišla na krmilo druga vlada, bi Čehi na Moravskem pri novih volitvah mnogo zgubili. Več okrajov je omahljivih in tu odločuje pri volitvah upliv vlade. Obzalovati moramo torej prizadevanje Lienbacherjevo in Mladočehov, da bi razrušili železni obroč desnice. Čehi ne morejo dosti biti hvaležni, da je Taaffe porabil svoj upliv, da je gospodska zbornica zavrgla Schmerlingov predlog, kateri je zahteval odpravo jezikovne naredbe za Praško in Brnsko nadodsodišče. Mnogo plemenitnikov in visocih cerkevni dostojanstvenikov bi ne bilo prišlo k dotični seji in glasovalo za predlog Rande, da jih ni povabil Taaffe. Pomicliti se mora, da jih je več prišlo, ki še nikdar poprej neso prišli k seji. Fanderlik je izrekel željo, da bi vlada pripomogla Čehom v moravskem deželnem zboru do večine, da bi potem pravično premenili deželnozborski volilni red. —

„Politiki“ se piše z Dunaja, zakaj, da dvorni svetnik **Jurij Lienbacher** pri vsaki priložnosti dela ovire državnozborski večini in vladi. Lienba-

dotikali pravega bitstva neposrednega pogrebnega predmeta. Primerno so naznani čas in kraj pogreba. A razen Mabele, dečkov, vdove Hopove in Lidije, ki so v resnici žalovali, in razen nekaterih prebivalcev in slug iz gostilne, katere je bila rado-vnedost prignala, udeležil se nikdo ni slovesnosti. Tuj duhovnik je opravil vse običaje, kajti v mestu ni bilo onega duhovnika, v česar cerkví je gospa Leroyeva sedaj pa sedaj na dragu plačanem sedeži sedela. Vendar se ni pogrešal nobeden izmej na-vadnih pogrebnih obredov, le da Mabel ni nosila črne obleke, ker je zarad pomanjkanja časa in de-narjev ni mogla napraviti. Vse se je po prav zapravljivi meri izvršilo. Vozovi, skoro vši prazni, sledili so v dolgi vrsti, — ta žalostni blišč je prav zasramoval vse življenje one, ki je vedno v blišč živel. Tuji pogrebci s črnim svitkom so sredi šumečega mesta v dragi grob položili truplo one, katero so kaj naglo izpozabili oni krogi, v katerih je naj-večkrat zmagovala.

Bila je tužna ura večernega miraka. Mabel se je bila pred nekaj urami vrnila od pogreba, kjer je bila sestri zadnjo ljubezen in čast izkazala; žalostna je tu sedela z Murrayjem na kolenih, z jedno roko pa je objemala drugo siroto. Kar jej prineso

cher se je baje kako naučujeval za osnovo svobodnega katoliškega vseučilišča v Solnogradu. Zato pa treba denarja in hoteli so nekda prirediti v ta na-men loterijo. Finančni minister pa loterije ni hotel nikakor dovoliti, državnozborska večina pa tudi ni porabila vsega svojega upliva pri vladu, da bi se dovolila loterija. To je razdražilo Lienbacherja. Po našem mnenju pa še nekaj drugrega ni po volji Lienbacherju. Dolgo se je nadejal, da bude on pravosodni minister, Taaffe se pa za njegove želje ni menil, ampak še vedno pušča vodstvo pravosodne uprave baronu Pražaku.

Poljaki so jako zamerili češkemu po slancu dr. Trojanu, da je na nekem volilnem shodu priporočal zblížanje Avstrije in Rusije. Poljski listi hudo napadajo Čeha. „Reforma“, katero ureduje deželni poslanec Romanovicz, piše, da je sedaj jasno, da Staročehom ni nič več zaupati, nego Mladočehom. Poslednji očitne kažejo svoje simpatije do Rusije, prvi je pa bolj prikrivajo. Bila bi pa tudi dr. Riegru zveza z Rusijo najljubša izmed vseh zvez, ki jih more skleniti naša država. Drugi listi že odpovedujejo Čehom poljsko priateljstvo.

Vnanje države.

Bolgarske vladne kroge je tako poparila vest, da princ Coburški neče prevzeti prestola, aka ga ne potrdijo vse velevlasti, in da je večina vlasti odgovorila, da priznava volitev le tedaj, ako jo priznajo vse vlasti. Vse vlasti pa volitve ne bodo nikdar potrdile, kajti Rusija se odločno drži svojega dosedanjega stališča. Ker je odstopil Radoslavov, navstal je razpor mej bolgarsko vladno stranko. Prva posledica bila je, da je nehalo izhajati oficijalno „Svoboda“. Vse kaže, da ne bode več dolgu, da se zvrši kak prevar. Toliko je skoro gotovo, da Coburžan ne bude knez bolgarski. — Ako ob drži ruski nasprotniki še kaj časa oblast v rokah, utegnejo proglašiti nezavisnost Bolgarije in Battenberžana proglašiti kraljem, ali pa proglašiti ljudovlado, naj se potem zgodi, kar hoče. Najbrž bode pa v kratkem odstopilo sedanje regentstvo in sultan, kot suveren bude imenovan po nasvetu Rusije kacega regenta, kateri bude razpustil sebranje in razpisal nove volitve. Pri novih volitvah bodo zmagali Cankovci in volili najbrž kneza Mingrelskega, ki je kandidat Rusije. Ko bi se pa pri novih volitvah s pomočjo angleškega denarja posrečilo zmagati ruskim nasprotnikom, sebranje drugi pot pač ne bode volilo Coburžana, ampak preje Battenberžana. Sicer pa imajo ruski nasprotniki malo upanja, da bi zmagali pri volitvah, ki se bodo svobodno vrstile.

Ruski car je izdal ukaz, s katerim se je razveljavila prepoved, da židje ne smejo jemati kristjanov v službo. — Bolezen Katkova je baje jake nevarna ter je malo upanja, da bi ozdravel. Njegove bolezni pa ne občalujejo le Rusi, ampak tudi Francozi. Iz Francije došlo mu je več pomilovalnih adres, mej drugim tudi od častnega predsednika patriotske lige Derouleda.

Turški sultan je močno nevoljen na sedanje ministerstvo, ki je sklenilo z Anglijo konvencijo zastran Egipta, ki je spravila Turčijo v velike diplomaticne zadrege, poleg tega pa napravila jako slab upliv v mohamedanskem svetu. Veliki vezir minuli petek proti navadi ni vsprejel nobenega officialnega pohoda. Najbrž bode ministerstvo v kratkem odstopilo.

Francoski naučni minister Spuller je v Lyonu imel važen političen govor. Zagovarjal je sedanjo vlado, ki ne želi vednih domaćih borb, temveč hoče uvesti mnogo a uspešno delovanje v prid naroda. Nedavno je skrajna levica osnovala nek odbor, ki nadzoruje vlado in monarhistična rovanja. Radikalci pa take neumnosti uganjajo le zategadelj, ker bi radi narod prevarili, da bi mislili, da vlada podpira monarhiste, kar se jim pa ne bode posrečilo. Narod dobro vé, da Grevy ne namerava na-

list, pisan na rožnordečkastem papirji. V njem je z nabuhlimi besedami gospa Vanekarjeva izrazovala sožalovanje, ter obžalovala, da jej ni mogla pomoći. „Cecilia se je včeraj vrnila v Rt May, da bi pri nekej gospo iz južnih krajev kot hišna služila; povedala mi je, kako nevarno je zbolela moja ljubeznjiva Ludvika. Res strašno je. A jutri bude vožnja s čolni, in Viktorija se je toli veselila, da prej ne moreva oditi. Potem se nadejam, da vas, dete drago, budem videla in slišala, da se je bolezna naše ljube Ludvike na bolje obrnila. Sev da imate Gregorja; tega nikdo ne presega.“

Z globokim vdihljajem je Mabel list utaknila v žep. Kar nekdo potrka na duri. Sluga imenoval je neznano ime; pa tujec je stopil kar naravnost v sobo. Silno razvneta skočila je po konci, kakor bi bila častitljiva postava pred njo kaka prikazen. Izpoznała je namreč starčka, onega očaka Noeta, ter se spomnila, da je Ludvika jedenkrat njega prihod prorokovala pa ob jednem tudi kako lehkomišljeno in predzrno popevala: „O ne, o ne, mene ne bode ne!“ Kje je bila? Ne dvojimo o milosti božje previdnosti, a zatrepetanje Mabelinega sreca v tem trenotku je dokazovalo močno nje prepričanje, da se

praviti nobenega državnega prevrata. Radikalci bi prav storili, ko bi bili pozornejši na neko drugo stran.

Vsa **belgijska** opozicija bode nekda glasovala za Guilleryjev predlog, da se premeni ustava. Ker bode tudi več poslancev iz večine glasovalo za ta predlog, boje morda v sprejet. Posledica temu bi bila, da bi odstopila sedanja konservativna vlada.

Angleški komisar sir Drummond Wolff je odpotoval iz Caigrada, ne da bi bil sultán potrdil **egipatsko** kongreso. Zmagal je tedaj ruski in francoski upliv angleškega, kar ne bode ostalo brez upliva na bolgarske zadeve.

Angleška zgornja zbornica v sprejela je v specijalnej razpravi irsko predlogo, kakor jo je sklenila spodnja zbornica. Sedaj je angleški parlament končal najvažnejše stvari in se bode zasedanje drugi mesec zaključilo.

Po poročilih iz Bombaya bil je boj med četami **afganskogega** emira in ustajnik pri Mauhaki-ji. Emirovi vojaki so se hrabro borili, ujeli so 160 ustajnikov, mnogo so jih pa pobili in jim odrezali glave. Do 200 glav so poslali v Kabul. V nekem drugem kraju so pa ustajniki zmagali emirovo vojsko. Iz Kabula so se odposlala vladnim četam podkrepljenja. — Vest, da bi bila dvorna kamerila se spustila in odstavila emira, se še dosedaj ni potrdila. Najbrž je izmišljena. Ravno tako tudi izvestja, da bode Jakob han prevzel vladu v Afganistanu. Kakor se poroča iz Peterburga in iz Londona imajo Angleži v Indiji Jakob hana še vedno zaprtega.

Dopisi.

Iz Celovec 18. julija. (Najnovejša pri-dobitev Koroških Slovencev). Od 1. 1851. do konca letosnjega šolskega leta t. j. celih 36 let poučevalo se je na Celovški gimnaziji v slovenščini za Slovence in Nemce skupaj v 4 razdelkih po 2 uri na teden. Slovenščina je bila obligaten predmet za Slovence, isto tako bila je obligaten predmet zrelostnega izpita, dokler je niso pred 5 leti od-pravili in samo fakultativnim predmetom proglašili. Začenjal pa se je slovenski pouk še le v drugem gimnaziskem razredu; slovenski dijaki sploh slabo podkovani v materinem jeziku imeli so celo leto prvega razreda na razpolaganje, da pozabljojajo maternino svojo. Da je taka osnova slovenskega poučevanja nedostatna, je jasno ko beli dan. Tudi naučno ministerstvo, opozorjeno po nekem slovenskem poslanci, izprevidelo je, da treba tu kaj ukremiti. Poslalo je deželnošolskemu svetu kako odločen ukaz, naj presodi nekaj toček glede preustrojbe slovenskega pouka na koroških gimnazijah. Deželni svet pozove učiteljski zbor Celovškega gimnazija in mu predloži več toček v presojo. Učiteljski zbor rešil je vsa vprašanja kako povoljno za slovenščino in vsprejel vse nasvete slovenski profesorjev jedno-glasno. Nadejati se je bilo najboljšega uspeha. A Slovenci so obračali, Gautsch pa je obrnil. Sklep šolskega leta prinesel je rešitev, za Boga kaka je! Na str. 52 letosnjega izvestja beremo to-le: Z odlokom od 22. svečana 1887 št. 13472 zaukazalo je ministerstvo. 1) Za Slovence naj se urede trije razdelki. 2) Za Slovence je slovenščina počenši od prvega razreda absolutno obligaten predmet, vendar samo takrat, ako reditelji ali njih odgovorni zastopniki zahtevajo, da se dijak uči slovenščine. — Zdaj pa primerimo dosedanje razmere z novo uredbo. Prej so imeli Slovenci štiri razdelke, odslej bodo samo trije.

uboga sestra na zemlji ni pridobila nobene pravice do nebeske domovine.

Blagi duhovnik je videl nje razburjenost; ker pa te ni izvajal iz svoje prisotnosti, stisnil jej je prijazno roko, ter se k njej usedel.

Ljuba gospica! če mi vdova Hopova govori resnico, rekel je, „pač vi potrjujete resnico pri-slovico, da jedna nesreča redkomama sama prihaja.“

„To je resnica,“ rekla je Mabel slovesno.

„Ali vam morem pomoći?“ vprašal je s pri-prostim, očetovskim glasom.

„Vaša prijaznost mi pomaga,“ rekla je Mabel jokaje se, „in rada bi bila v vašej molitvi pipo-ročena.“

„Mari, naj molim z vami?“ pristavl je. Mabel je pokleknila in otroka sta nagonoma sledila nje uzgledu; in starček jih je blagoslovil. Na toni sledila navadna molitev, temveč molitev, ki je popolno znanje bolečin in potreb male sku-pine izdajala. Priporočil jo je milosti božji, ter njej voditeljici otrok sirot izprosil kreposti, ki le iz nebes pribaja. Mabel čutila se je sedaj res posvečena svojih nalogi, ter je bila pripravljena s po-gumušim srcem po ukazu Gospodovem iti v puščavo.

Prej je odločevala narodnost, kdor se je zapisal za Slovence, moral se je učiti slovenščine kot obligatnega predmeta; odslej pa je izročena slovenščina prosti volji slabo poučenih slovenskih kmetov in lenobnih in mlačnih fantalinov. Zapisal se bode lahko za Slovence, a učiti se materinščine ne bode treba, a k o n e b o hotel. Zdaj naj pa reče kdo, da Taaffjeva vlada ni Slovencem naklonjena. A kaj se rogamo? Saj poznamo slovenskega poslanca, ki se še baba nad tem uspehom in vsakemu, ki hoče poslušati, na glas trdi, da je bral na Dunaji pri referentu Wolfu napominano uredbo in da se je zadovoljil ž jo. — Geh ins Kloster Ophelia nicht ins Parlament!

Z Dunaja, 18 julija. [Izv. dop.] (Zahvalna adresa opatu Melkskemu.) Mesece in mesese so levičarji agitovali po raznih deželah, da se je zdaj ta, zdaj ona občina oglasila ter poslala po jednem in istem že naprej napravljenem in naznanjenem kopitu zahvalnica opatu Karolu v Melk. Zdaj pa isti levičarji objavljajo po svojih listih odgovor, ki ga je dala prelat kot združeno izjavo zahvale za zahvalnico. Opat Melski se gledé na pravico Schmerlingovega predloga sklicuje in naslanja na najvišjega avstrijskega tudi za to kot v prvi vrsti pristojnega sodnika. Gospod opat pa je pozabil, da se je Schmerling sam v isti seji gospiske zbornici, ko je gospod opat glasoval, izjavil, da ni stavl svojega predloga kot prvi jurist, kot prvi sodnik, ampak kot Avstrijec, z jedno besedo kot pristaš politične stranke. Torej se gosp. opat sklicuje se na strankarja, ne pa na jurista.

On poudarja jednoto države; o tem mu z delimi črkami pritrjujejo levičarski listi. Ta pa je zares najlepša. Ali niste brali ondan, kakó je „Deutsche Ztg.“ gledé na hrvatske razmere naglašala, da nemški nacionalci odobrujejo duvalizem in ga podpirajo v nemško-nacionalnem interesu? In ti ljudje se drznejo ploskati možu, ki govori o krepki, zjednjeni državi? Pomičovati je gosp. opata, da ima take pristaše.

Gospod opat govori odkritosčeno, da je poleg drugih razlogov glasoval za Schmerlingov predlog kot Nemec. S tem je pokazal tudi svojo pristransost. Ako trdi on, da gre državni interes nad narode, dežele in jezke, je to pač nekoliko res, ako bi imenovani faktorji izpodkopavali državo. Ali „Justitia regnorum fundamentum“ ni še nobene države porušila, najmanj pa pravica gledé jezikov. Država ne sloni na temelji državnega jezika; in tem je prepričanje, ki ga je razdelil gosp. opat, popolnem izpodbito. „Qui nimium probat, nihil probat.“ Gosp. opat je pozabil, da ima Avstrija osnovne zakone, jednake za vse narode, in o tem se obsoja njegovo glasovanje in priznanje z levičarske strani. Gosp. opat je popolnem na levičarskem stališču, ko govori o „Staatsprache“, kakor da bi nemščina imela podstavo v osnovnih zakonih, in kakor da bi država ne mogla obstati brez skupnega državnega

V tem, ko trdi, da jezik ne more voditi državnikov gledé na uredbo države, daje nemščini sam največji politični pomen. Vera in pravičnost mu je najvišje vodilo, kakor se je izrazil; ali ravno proti pravičnosti zagrešuje, ko postopa v soglasju z onimi levičarji, ki teptajo osnovne ustavne zakone, torej prve aksijome naše države. Vidi se torej,

da g. opat ni srečen v svojih izjavah, najmanj če se sklicuje na pravičnost. Narodnost ga je zmotila.

Iz Ormoža 16. julija. (Okrajni zastop.)

Kakor se Vam je bilo že poročalo, izpale so volitve v naš okrajni zastop sijajno in primeroma volitvam poprejnjih let imamo velik naroden napredok v našem okraji zaznamovati. — Pred devetimi leti bil je okrajni zastop še v nasprotni oblasti; pred šestimi leti pa smo bili primorani z neko „srednjo stranko“ kompromis napraviti, in to je žalibog prouzročilo, da dosedanji okrajni šolski svet po večini ni bil naroden. — Pred 3 leti smo sicer pri volitvah zmagali, a moralo se je na razne razmere ozirati in tako so prišli v okrajni zastop izmej Slovencev nekateri mlačneži in noži, ki na dva kraja režejo; pred tremi leti so se tudi nasprotniki volitev udeležili. — Letos pa vsega tega ni bilo; nasprotniki, uvidevši naprej propad, neso prišli k volitvam in kar je narodna stranka imela mlačnežev, iznebila se jih je srečno. — Vesela pričaken je tudi to, da so volitve v skupini veleposestva in občin bile jednoglasne in da se je zastop trga Središkega kljubu lokalnim težkočam držal narodne discipline. — Tudi „nemško“ mesto Ormož nam je prizaneslo, ker ni volilo povse mož „der schärferen Tonnart“ ampak še dva Slovence, domaćina. — Da je novi okrajni zastop zanesljivo naroden, pokazala je volitev načelnika in okrajnega odbora. — Jednak naroden izid volitve pričakujemo ob prilikih volitve v okrajni šolski svet, ki se bode koncem avgusta t. l. vršila. Rekel sem poprej, da se v novi okrajni zastop neso volili nekateri mlačneži, ki so bili v poprejnjem okrajnem zastopu; rekel sem tudi, da se je pri volitvi v okrajni zastop držala Središka občina narodne discipline; o tem se mi zdi potrebno stvar nekoliko razjasniti. Da poprejšnji okrajni zastop po večini ni bil zanesljivo naroden, to se je pokazalo s tem, da se je občini mesto Ormož odobril izdatek od 20 gld. za nemški šulferajn. Pri tem predmetu zapustili so narodno stranko nekateri zastopniki Središkega trga in ž njimi še nekateri drugi. — To in pa neka pravda Središke občine, o kateri okrajni odbor z občino ni bil jednakih misilj, poseglo je žalibog v prijateljsko vez raznih narodnih mož in to vez več ali manj razrušila. — Nezanesljivost in osobna mržnja osobito g. Č. in Š. do drugih naših zaslужnih mož, bi ovirala vsako vzajemno delovanje na narodni podlagi in tako je bila narodna stranka žalibog primorana se pri letosnjem volitvi v okrajni zastop na ta dva, sicer poštena in zaslужna moža ne ozirati več. — Mi pripoznamo zasluge in zmožnosti g. Č. kot večletnega župana, okr. odbornika in okr. šolsk. svetovalca, mi priponzamo zasluge g. Š. osobito kot krajn. šolsk. načelnika in bi nam njegove zmožnosti na šolskem polji dobro služile v okr. šolsk. svetu, a če vse to v poštev vzamemo, se ne moremo odločiti, voliti v razne korporacije ljudi, ki se odtujijo narodnemu programu in ki rüşijo narodno disciplino v sedanjem, za Slovence tako resnobnem času. — To jedino (in nobena osobna mržnja) je bilo povod, da se je pri prošlih volitvah tako postopalo; — to je bilo sicer strogo a zasluženo in veselilo nas bi, če bi ta neprijenos za bodoče izostala, ter da bi g. Č. in Š na podlagi narodnega programa po prijateljskem spo-

razumljenji spet videli, z nami složno delovati za blagor občine, okraja in celega slovenskega naroda.

Domače stvari.

— (Konfiskacija.) Včerajšnjo številko našega lista zaplenilo je c. kr. državno pravdništvo zaradi članka „Z bregov Volge“, v katerem je gosp. Krutorogov pisal o zadevah bolgarskih in sploh o položaji Rusije nasproti drugim velesilam. Zaplenba opira se na §§. 58. in 59. kaz. zak. (veleizdaja).

— (Umrli) je včeraj pri svojem bratu, župniku pri sv. Gregorji g. Matej, Brencu, bivši naš korektor in sodelavec, pozneje sodelavec pri „Ljubljanskem Listu“. Brenc bil je precej nadarjen mož in poskušal se je tudi na leposlovneh polji ter spisal pod pseudonimom „Nivalis“ več manjših povestij in novel. Tuberkuloza končala mu je mlado življenje. Lahka mu zemljica!

— („Politik“) ima dopis iz Gorice, v katerem se javlja, da je namestnik Tržaški, baron Pretis, okrajnima glavarstvoma v Voloskem in v Poreči poslal naredbo, pozivajoč je, naj preprečita irredentovsko agitacijo v teh okrajih. Kakor bi želeli, da je ta vest istinita, nam vendar nedostaje prave vere glede omenjene naredbe, marveč smo v tej zadevi še vedno neverni Tomaži.

— („Ljubljanki Sokol“) napravi v nedeljo dne 17. t. m. populudne izlet na Černuče k „Rogovilcu“, aka se oglaši dovolj udeležnikov.

— (Za Dolenjce), po toči poškodovane, nabral je g. Karol Lahajnar v Ljubljani 45 gld. 10 kr.

— (Naš rojak, g. Pogačnik), ki se uči na konservatoriji na Dunaji, a biva sedaj v Ljubljani, pel je predvčeraj pri maši v sv. Jakoba cerkvi. Gospodje, ki so imeli priliko, poslušati ga, divijo se krasoti in izvezbanosti njegovega glasu.

— (Županom Zagrebškim) imenovan je vladni svetnik Sieber.

— (Frana Erjavec podoba) razstavljena je v g. Kolmana prodajalnici na Glavnem trgu. Podoba je izdelana po fotografiji in pokojni Erjavec je prav dobro zadet, kar je tembolj čudno, ker je podoba narisal kaznjeneč na Gradu Ljubljanskem, zaprt menda zaradi ropa. Dotični kaznjeneč, prišedši na Grad, ni znal ne pisati ne brati, a po svojej izrednej nadarjenosti je tako močno napredoval, da sedaj že kaligrafuje, izvrstno riše in izdeluje prave podobe.

— (Vprašanje.) Piše se nam: Novi eksekucijski red bil je proglašen dne 18. junija, veljava bode že v 1. dan avgusta, a slovenskega prevoda vedno še nemamo, kar je tem sitneje, ker nemščine neveči eksekutorji nemajo nikakega napotka.

— (Zrelostni izpit) je delalo na gimnaziji Ljubljanski 49 dijakov. Mej temi je izpit npravilo 5 z odliko, trije imajo v letu dni ponavljati izpit.

— (V Ljubljanski g. g. g. razred) je doslej v sprejetih 134 učencev. V nemškem oddelku (I, a) jih je 31, oziroma, ker trojica v sprejemnega izpita ni dostala, 28. Slovenska oddelka I. b in I. c imata doslej 52 in 51 učencev.

— (O razstavi ženskih ročnih del v Rudolfinumu) se nam piše: Razstavo obiskal

„Vaš pohod mi je dobro del“, rekla je Mabel, prijemši njegove roke, ko je bil ustal, da bi odšel; „zahvaljujem se vam za to iz vsega srca; res okreplčali ste me“.

„Naj Gospod vas blagoslovil in potrdi“, reklo je goreče, „in mir božji, ki presega ves človeški razum, naj vedno biva v vašem srci“.

Sesto poglavje.

V mračni zimi, o uri bolečin.
Ko poletje, prijatelji in veselje hiti
stran,

In počeno sreči, kako drobljiva je
vsaka moč.

V onem priběžališči in vender držalo
je je za oporo;

Kadar človek je ves divji in slabotan —

Takrat ni nobenega, kot ti o Gospod!
ni nobenega kot ti!

Napočilo je jutro odhoda. Poklicali so gostilničarja. Ko mu je Mabel obžaluje povedala, da nje denarji komaj sedanjim nje potrebam zadostujejo, zagotavljal jej je prisrčno, da prav rad čaka, da gospod Vaughan po priložnosti ves račun poravnava; in celo sam jo je na paruik spremil.

Gospa Hopova jih je tam čakala z ogrinjalji na ramu in z zavitki v rokah; Ivan je čakal z veliko pletenico povitnice in ledanca, katera je bila premišljena njegova mati preskrbelja; tudi Lidija je bila tam vsa objokana ter je z rokami Mabeli lase zravnava; Oven Dovst pa je bil tam na konci pomola ter je pratež odpravljal.

Naposled našli so svoje prostore na ladji. Mabel in dečka na sredi krova, kjer jih je velik šator zakrival, Oven pa je v svoji skromnosti izbral si sedež v zadnjem konci ladije, kjer je brez najmanjše nadležnosti malo družbo opazoval. Zvonec je zazvonil in odpluli so. Ivan je zaviti svojo kapo, gospa Hopova je zakticala srečno, Lidija pa poljubila svojo roko, jo pomolila ne Mabeli, niti dečkom, ampak nekomu na zadnji krmi, kajti tam je stal Oven, slonil na ograji ter s solzumi očmi poštenjaka nanjo oziral.

Prvi dan minul je brez imenitnega dogodka. Sprva kaj jasno nebo se je kmalu polepilo; napsed je dež spodil vse potnike v sobo, kjer so se več ur brez svežega zraka gnjetili ter se nesno nadejali, da bi kmalu zopet na krov smeli.

(Dalej prih.)

je danes deželni glavar gospod grof Thurn in se prav živo zanimal za razstavljene predmete. Prej že so si razstavo ogledali g. Kušar, predsednik trgovinske zbornice, in mnogo drugih dostojaanstvencev. Vsled posebnega povabila g. Föderlove, razstavili sta sedaj g. Hlavka in g. pl. Ranzenberg svoja uzorna dela, katera naj bi si vsakajdama ogledala. Gospa Marija Drenik razstavila je mnogo novih predmetov, po katerih je veliko povpraševanja, žal da nam prostor ne dopušča, da bi se podrobnejše bavili z vsemi predmeti, vezenimi v raznih slogih, bojah in tvarinah. Vsakdo se bode o tem najbolj poučil, ako si stvar sam ogleda.

— (Huda obsodba.) Preteklo soboto bila je v Zagrebu konečna obravnava proti gosp. Josipu Kukorju, uredniku „Hrvatske“, ker je objavil dopisa iz Brinja in Ouglina, v katerih se je pripovedovalo, kako so volilce zapirali, kako so se pačili imeniki itd. Zagovornik dr. Mazzura je obtoženca jako dobro branil, a sodišče obsodilo ga je na dva meseca v zapor, „Hrvatsko“ pa na 2000 gld. izgube na kavciji. Zagovornik prijavil je priziv in ničnosti pritožbo.

— („Osa“.) Pod tem imenom začel je v Zagrebu izhajati ilustrovani šaljiv list, ki izhaja dva-krat na mesec in stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr., za četrst leta 75 kr.

— (Iz Kamnika) se nam piše: Odkar je prodrla pravilo, da morajo sodnije na Kranjskem s slovenskimi strankami slovenski uradovati, se ta stronica že v javnem življenju čuti. K meni zahajali so prav mnogokrat kmetje s prošnjo, naj jim raztolmačim „šrifte“ in prevajanje pisem in odlokov me je mnogo časa stalo. V zadnji čas pa vidim mareskaterega, kako sam prebira, kaj in kako ima storiti in moje prevajanje — hvala Bogu! — miruje.

— (Odbor slovenskega pevskega društva) naznana, da se bode vršil letosnji veliki pevski zbor dne 8. septembra v Mariboru. Preložiti se moral zaradi najete Mariborske vojaške godbe, katera pojde začetkom meseca avgusta k velikim vajam v Gradec in se še le vrne začetkom meseca septembra. Pesmi za veliki pevski zbor so se že razposlale. Ako jih kdo še ni dobil, ali jih pa premalo prejel, naj se oglasi pri odboru, da se mu takoj ustreže. Gg. poverjeniki se prosijo, da pobirajo društvenino za leto 1887 ter jo pošlejo odboru, ob jednem pa naj tudi skrbé za to, da se pevci za pevski zbor določenih pesnij pridno vežbajo.

— (C. kr. kmetijsko društvo goriško) odmenilo je iz zaloga, ki ga je kmetijsko ministerstvo dovolilo v prospeku mlekarstva in sirarstva, 200 gld. v podporo pravilno ustanovljenim mlekarškim zadruham po Goriškem. Prošnje za tako podporo naj se uloži do konca avgusta na dotično okrajno glavarstvo.

— (Deželne nižje gimnazije na Ptuj) letno izvestje ima na prvem mestu daljši spis: „Die Nothwendigkeit der Sprachstudien zur Förderung der formalen und intellectuellen Geistesbildung im allgemeinen und eine kurze Andeutung des besondern Bildungswertes des Unterrichts in den klassischen Sprachen.“ Ta članek spisal je prof. Fran Železinger in priznavamo, da smo ga čitali z velikim zanimanjem, kajti članek pisan je jedrnato, posebno nam je ugajal oni del, kjer pisatelj dokazuje, da pred vsem treba gojiti materni jezik. — Poučevalo je na Ptujski nižji gimnaziji 10 učnih sil, dijakov bilo je koncem leta 109, mej katerimi jih je bilo 99 rodov Štajercev. Po narodnosti bilo je 40 Nemcov, 68 Slovencev, 1 Italijan, po veroizpovedanju 107 katolikov, 2 žida. Odličnjakov bilo je 19, prvi red jih je dobilo 58, ponavljalni izpit jih sme delati 5. Šolnine plačali so vsi dijaki 1762 gld. Podporno društvo imelo je 395 gld. 37 kr. dohodkov, premoženja pa 811 gld. 52 kr. „Dijaška kuhinja“, katero so slovenski rodoljubi ustanovili, razdelila je ubogim dijakom za 729 gld. 60 kr. hrane. Šolnilna na nižji gimnaziji na Ptuj znaša 15 gld. za pol leta.

— (Celovške gimnazije letno poročilo) ima na prvem mestu podatke o zgodovini kuge na Koroškem. Članek, ki ga je spisal prof. A. Grilitsch ni brez zanimanja. Šolskemu izvestju povzamemo, da je na tej gimnaziji poučevalo 20 profesorjev in suplentov. Dijakov bilo je koncem leta 370, mej njimi 304 Korošci. Po narodnosti bilo je 313 Nemcov, 53 Slovencev, po veroizpovedanju 356 katolikov, 12 protestantov, 1 pravoslaven, 1 žid. Odličnjakov bilo je 66, prvi red je dobilo 227 dijakov. Šolnilna se je plačalo 6367 gld. 50 kr. štipen-

dije v skupnem znesku 5693 gld. 77 kr. imelo je 59 dijakov. Podporno društvo imelo je 1361 gld. 13½ kr. dohodkov, premoženja pa 8287 gld. 12½ kr. — O pouku slovenščine na tej gimnaziji govori obširnejše današnji dopis iz Celovca.

— (Letno poročilo čvetorazredne deške in dvorazredne dekliske šole v Črnomlji) nam kaže, da je to solo obiskovalo 251 dečkov, 288 deklic, vkupe 539 dečkov in deklic, mej katerimi je bilo 36 odličnjakov. Poučevali so na tej šoli: Jeršinovec Anton, šolski nadzornik in voditelj, kaplana Golob Janez in Klemenčič Mihael, Šetina Fran, Rupnik Ivan, Justin Rajko, Matanovič Avgusta in Piš Julija. Poročilu dodan je kratek, a prav umesten spis „Našim gospodarjem“. Spisal ga je učitelj gosp. Fran Šetina ter ž njim dal posestnikom napotek, kako je glede trsne uši ravnat.

— (C. kr. avstrijske državne železnice.) C. kr. generalno ravnateljstvo državnih železnic poslalo nam je nastopno objavo: V Lesce-Bled se bodo z dnem 17. julijem do ušteta dne 30. septembra t. I. izdajali vsako nedeljo in praznik v Ljubljani (južni kolodvor) za osobni vlak, ki se odpelje ob 6. uri 35 minut zjutraj, tour- in retour vozni listki po zelo znižanih cenah, in sicer 1 gld. 80 kr. za II. razred, 1 gld. 20 kr. za III. razred. Ti tour- in retour vozni listki niso prenesljivi in so veljavni za vožnjo nazaj samo za tisti dan z osobnim vlakom, ki se odpelje ob 8. uri 7 minut zvečer iz Lesec-Bleda. Podaljšanje veljavne dobe se ne dovoljuje na nijeden način. Za dva otroka pod 10. letom se kupi jeden listek dotičnega razreda; a jeden otrok z odraščenim more se voziti v II. razredu z voznim listkom II. in III. razreda, v III. razredu pa z listkom II. razreda. Otrok sam more listek III. razreda porabiti za II. in III. razred. — Prosta prtljaga se ne pripušča. Odhod iz Ljubljane (južni kolodvor) ob 6. uri 35 minut. — Prihod v Lesce-Bled ob 8. uri 7 minut zjutraj. — Odhod iz Lesec-Bleda ob 8. uri 7 minut zvečer. — Prihod v Ljubljano (južni kolodvor) ob 9. uri 55 minut zvečer.

— (Za živinorejce na Goriškem) Kmetijsko društvo v Gorici je sklenilo, nakupiti z denarno podporo kmetijskega ministerstva nekoliko koroških bikov belanskega plemena (Möllthal), kateri se bodo oddali v političkem okraju tolminskem, v sodniškem okraju kanalskem in v nekaterih drugih goriških občinah v okolici Goriški. Prošnje za bike naj se do 15. avgusta t. l. došlo. Živinorejci, katerih prošnjam se bode ugodilo, se bodo morali zavezati, da spolnijo vsa pravila in pogoje, ki se nahajajo v pogodbji.

— (Akad. društvo „Triglav“) volilo si je v svojej zadnji izredni seji v odbor sledeče gospode: Fran Gestrin, stud. phil., predsednik; Pet. De Franceschi, stud. med., podpredsednik; Radov. Repič, stud. med., tajnik; Josip Treiber, stud. med., blagajnik; Mato Mraček, stud. jur., knjižničar; Josip Rakovec, stud. med. in Fr. Sajnkovič, stud. jur., namestnika.

— (Vabilo k veselici,) katero priredijo Mariborski dijaki pod vodstvom gimnazijalnih abiturientov dne 21. avgusta 1887. l. v Št. Jurji ob južni železnici v gosp. Nendlinovi gostilni. Ustopenina za osobo 50 kr. Čisti dohodek je namenjen društvu „sv. Cirila in Metoda“. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vspored: 1. A. Foerster: Pobratimija, zbor. 2. Pozdrav. 3. Dr. B. Iavic: Dijaška, zbor. 4. J. Mayer: Tičica gozdna, čvetorespev. 5. Slavnostni govor. 6. A. Nedved: Domovini, zbor. 7. Dr. G. Iavic: Molitev slov. dijaka. 8. Samospev sè spremljevanjem na glasoviru (bariton). 9. Deklamacija. 10. A. Hajdrih: Mornar, zbor. Prosta zabava in ples.

— (Za otroški vrt v Podgori) pri Gorici je razpisana služba vrtnarice. Vrt se odpre dne 1. septembra t. l. Letna plača za učiteljico določena je na 300 gld. Prošnje do 28. t. m. na županstvo v Podgori.

— (Razpisana) je služba druzega učitelja na dvorazrednici v Črnomlji. Plača 400 gld. Prošnje do 15. avgusta t. l. Dalje je razpisana: Služba 4. učitelja v Šmartinu pri Litiji. Plača 400 gld. in stanovanje. — Služba učitelja na jednorazrednici v Dolu. Plača 400 gld., službena priklada 30 gld. in stanovanje. — Služba 2. učitelja v Velikem Gabru. Plača 400 gld. in stanovanje. — Služba 2. učitelja v Vačah. Plača 400 gld. — Služba 3. učitelja v Št. Vidu pri Zatičini. Plača 450 gld. — Služba učitelja na jednorazrednici pri sv. Lamprehtu v Plitvici. Plača 400 gld. službena priklada 30 gld. in stanovanje.

— Prošnje do 5. avgusta t. l.

Telegami „Slovenskemu Narodu“:

Postojina 17. julija. Pri današnjem volilnem shodu, kateremu je predsedoval nadžupan Vičič, postavili so Postojinci kandidatom za deželni zbor kranjski k volitvi dne 9. avgusta t. l. gospoda Alojzija Kraighera, posestnika, trgovca in podžupana v Postojini.

Inomost 19. julija. Cesar Viljem zjutraj ob 9. uri, ko je zajutrkoval in rešil došla pisma, odpotoval v Leud, oziroma v Gastein. Videlo se je, da je izvrstno ponočno spanje cesarja okreplčala. Namestnik nasproti izrekel je upanje, da mu bodo toplice v Gasteinu zopot okreplčale zdravje.

Dunaj 18. julija. V Brindisi, Cataniji, Leccu, Ischii, Livornu, Parmi, na otokih Chios, Rhodos, na Kreti, v Smirni danes potres. Iz Etné vzdiga se gost dim.

Inomost 18. julija. Nemški cesar, katerega je bavarski princ regent v Bregenci pozdravil, odpeljal se je ob 5. uri od tam in se pripeljal ob 9. uri zvečer v Inomost, kjer ga je na kolodvoru namestnik vsprejel. Cesar opričajoč se na palico šel je k vozu in se odpeljal v hotel Tirol. Občinstvo ga je pozdravljalo.

Pariz 18. julija. Zbornica poslancev vsprejela s 329 proti 118 glasom načrt zakona o poskusni mobilizaciji. V generalni debati je Cavaignac pobijal koristnost mobilizacije, vojni minister pa jo je zagovarjal in konstatoval, da bode obvezala samo 20.000 mož in 10.000 konj.

Carigrad 17. julija. Danes zjuraj ob 9. uri 40 minut bil na Chiosu in v Smirni lahek, na otokih Rhodos in Kreta pa hud potres. Na Rhodonu razklal je potres nekaj trdnjavskega zidovja in več dimnikov, v mestu Canea poškodovanih je več hiš. V Candiji je jedna osoba strahu umrla.

Razne vesti.

* (Na Dunaju) zaprli so pretekli petek podčastnika Zaleskega, brata onega poštnega uradnika, ki je nad 150.000 gld. ukral in ubežal. Našli so pri njem v kovčegu 31.230 gld. in dva potna lista v inozemstvo. Najdena velika vsota je dokaz, da je bil v zvezi z ubežnim bratom, kateremu je baje preskrbel vojaško obleko, v kateri je kot dopustnik jo srečno popihal čez mejo. Kakor se z Dunaja javlja, upajo dotična oblastva, da je defravant Zaleski v nekem ameriškem pristanišči tudi že prišel pravici v pest.

* (Strah pred atentati) zavladal je tudi v Nemčiji. Ko se je pretekli četrtek cesar Viljem vozil iz Koblenca v Kostnico, bili so ob vsej proggi nastavljeni železnični stražniki, žandarmi in policaji, sploh vsa oborožena sila, kolikor jo je bilo dobiti. Pred vlakom cesarjevim odpeljal se je drugi vlak z vagoni prvega in drugega razreda, ki je vozil jednak hitro in bil ravno tako razsvetljen, kakor cesarjev vlak, da bi za slučaj atentata prevaril zločince. Oblastva bila so v velikih skrbeh, zlasti ko so poizvedela, da so se delili brezimni listki, v katerih se je naznajala ura, kedaj se bode cesar mimo vozil. Čuje se, da so več socialistov zaprli.

* (Posnemanja vredno) V Tekساسu v Ameriki je mesto Rising-Sun, v katerem se je pričel naslednji dogodek. V tem mestu živila je rodbina, ki je tako nemarno obdelovala svoja polja. Kar pride nekega dne nad njo dvajset sosedov ter rodbino prisili, da je njive še jedenkrat orala in obdelala. Zagrozili so jim ob jednem, da jih bodo spodili, če ne bodo pridni, kajti, rekli so, — lenuvoh ne trpimo.

Naznanilo.

Gospodom članom pevskega zbora čitalniškega podpisani odbor uljudno naznana, da prestanejo pevske vaje čitalniškega zbora do 4. avgusta. Takrat se zopet snidejo gospodje pevci k vaji za veselico, katera se bode priredila na čast češkim gostom.

Pevski odbor.

Poslano.

Uzer hitrosti in natančnosti dnevniškega poročanja.

Gospod Stefan Starman, roj. 21. decembra 1843. l. v Spodnjem Besnici pri Kranji na Kranjskem; v mašniku posvečen v Gorici 1. septembra 1872 l. je umrl 3. aprila t. l. v Sedlu. Pokojnik je kaplanoval v Bolci, vikaroval v Orehek pri Cirknem in naslednje dni svojega bivanja v Sedlu pri arudu. Ostal je on vsem znancem, prijateljem

